

Værfts-Magazinet

Nr. 2

Mai 2013

12. årgang

Fredriksvern Verfts Venner

Fredriksvern Verfts Venner

Innhold:

- Forsidebilde: Krigstidsmodell Fredriksvern verft
Foto: Jahn H. Schipsted
- Side 2: Innholdsfortegnelse og FVV formålsparagraf
- Side 3: Formanden har ordet og Redaksjonelt
- Side 4 – 6: Værfts-Magazinet besøker JKØ
- Side 7 – 9: Livet i Stavern før krigen ved Arne Hostvedt
- Side 10 – 11: Vernede bygninger på verftet Vinkelbrakkka
- Side 12 – 13: Påske bilder fra verftet
- Side 14 – 15: Referat og reportasje fra årsmøte
- Side 16: Baron og Kommandørkaptein
Finn Fredrik Wilhelm Wedel Jarlsberg
- Side 17: Kommandør Michael Johan Herbst
- Side 18 – 20: Klipp fra arkivet
- Side 21: Kommandersersjantrommet portrett
av Holm Andreas Holmsen
- Side 22: Befalsskole kull 1953 60 år/
Den optiske Telegraf, Kapt. Ohlsens modell av 1808
- Side 23: Annonse Sparebank 1
- Bakside: Informasjon for sommeren fra FVV
Foto: Putte Solberg

Våre hjemmesider finner du på
www.fvv.stavern.no
E-post: fvvstavern@hotmail.com

Foreningen – info

Fredriksvern Verfts Venner er en ideell organisasjon som ble stiftet 31 januar 2002. Foreningen skal arbeide for å bevare og forskjønne Fredriksvern verft med Stavern fort og blokkhusene samt å formidle kunnskap om disse nasjonale kulturminners historiske og kulturelle betydning. Videre skal foreningen bidra til at Fredriksvern verft skal være en arena for kulturaktiviteter tilpasset bygningene og området historie og særpreg.

Som et ledd i informasjonsarbeidet forestår foreningens medlemmer guiding på verftsområdet. Om sommeren er det faste omvisninger flere ganger ukentlig. I tillegg er det mulig å bestille guidede turer for grupper hele året. Henvendelser om dette kan gjøres til venneforeningen direkte, til Larvik turistkontor eller hotell Wassilioff. Venneforeningen står også for driften av Galeimuseet i Galeiskur nr 16. Museet er åpent for publikum i sommerhalvåret, men kan åpnes for omvisning av grupper hele året. Foreningen utgir i tillegg et historisk magasin «Værfts-Magazinet» som bringer artikler og bilder knyttet til verftets mangeårige historie som forsvarsanlegg. Medlemskap i foreningen er åpent for alle.

Værfts-Magazinet:

Ansvarlig redaktør:

Jan Olav Eriksen

M: 916 10 785

j-o-erik@online.no

Leder redaksjonskomiteen:

Kjell R. Bugge

P: 33 11 66 18

M: 992 08 711

buggekjell@online.no

Redaksjonssekretær:

Jahn H. Schipsted

P: 33 11 43 95

M: 411 26 513

jahn.schipsted@hotmail.com

Redaksjonsmedarbeider:

Erling H. Halvorsen

M: 930 92 360

erling.halvorsen1@sf-nett.no

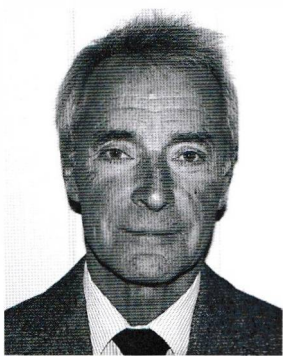
Redaksjonsmedarbeider:

Rune Sørlie

M: 900 19 145

ru-soerl@online.no

Formanden har ordet

Når dette skrives er fremdeles ikke magnolia treet utenfor Kommandantboligen utsprunget og vi skriver mai. Men sommeren er i anmarsj og snart blomstrer det utenfor en noe slitt Kommandantbolig. Vi håper alle at boligen snart får en utvendig

«make up» slik at sommergjestene igjen kan beskue denne ærverdige residens i sin fulle prakt.

Årsmøte ble avviklet 19. mars og er behørig referert på side i Værfts-Magazinet. To nye styremedlemmer ble valgt inn. Dyveke von Hanno Bast og Kåre Christoffersen begge kjente kulturpersonligheter i Stavern/Larvik. Vi ser frem til å få inn nye «koster» i styret som kan se våre oppgaver med fornyede øyne.

Påsken er også over og besøket til våre museer og utstillinger var over all forventning. Interessen for den del av Fredriksvern verft er tydeligvis ennå stor blant publikum, og det synes vi er svært hyggelig.

17 mai deltok vi igjen med vår «flotte» fane i borgertoget. Allerede nå har vi begynt å tenke på 17.

mai 2014 og 200 års jubileet for vår grunnlov. 4 representanter fra Fredriksvern verft på Eidsvoll i 1814 forplikter oss til en ekstra innsats til dette jubileet. En komite for planlegging vil bli nedsatt i nærmeste fremtid.

Så over til noe helt annet. Foreningen får fra tid til annen mange spørsmål av forskjellig art. Spikerfabrikken på Krogstadøra hadde rundt 1790 årene hatt store leveranser av spiker til Fredriksvern verft. Kunne vi si hva dette hadde blitt brukt til? Palisadene ble satt oppi disse årene. Bygging av nytt garnisjonsykehus og øvrige bygninger tror vi kan være grunnen til leveransene. Spennende er det å forsøke å finne svar på slike spørsmål.

Sommeren står for døren og Fredriksvern verft vil bli besøkt av tusenvis av turister. Vi skal gjøre vårt ytterste for at alle skal få en spennende opplevelse innenfor vollene. Jeg ønsker alle våre medlemmer og andre lesere av Værfts-Magazinet en riktig god sommer og velkommen til Fredriksvern verft. Har du vært her tidligere, opplev den gjerne på ny.

Med vennlig hilsen
Jan Olav Eriksen

Redaksjonelt

Kjære leser!

Dette nummeret av Værfts-Magazinet er årets sommernummer. Du vil ikke finne lett kledde Staverns badenymfer på midtsiden. Her vil du heller se bilder fra årets påske utstilling på Fredriksvern verft, en av de best besøkte de siste årene. Hva angår andre og kommende aktiviteter på Fredriksvern verft, så kan du finne noe om dette på siste side.

Her vil du finne åpningstider for venneforeningens utstillinger i sommer perioden.

I tillegg anbefaler vi deg å følge med på www.glatedageristavern.no og www.visitstavern.no for å bli oppdatert på de mer enn 300 aktiviteter som skal finne sted i smilehullet i løpet av noen hektiske sommeruker i år, blant disse en opptreden av Gardens drilltropp på Fredriksvern verft lørdag 3. august. For øvrig et arrangement venneforeningen står som teknisk arrangør av.

Politihøgskolen er vel etablert på Fredriksvern verft, og dette magasinet gir en fyldig oversikt som viser organisasjon og gjøremål på denne for verftets viktigste leietaker.

Sammen med «prosjektet kikkut» og en ny artikkel i serien værftsminner håper vi at Værfts-Magazinet nr 2 for 2013 vil fenge din interesse og øke din lyst til å besøke Fredriksvern verft sommeren 2013. God sommer!

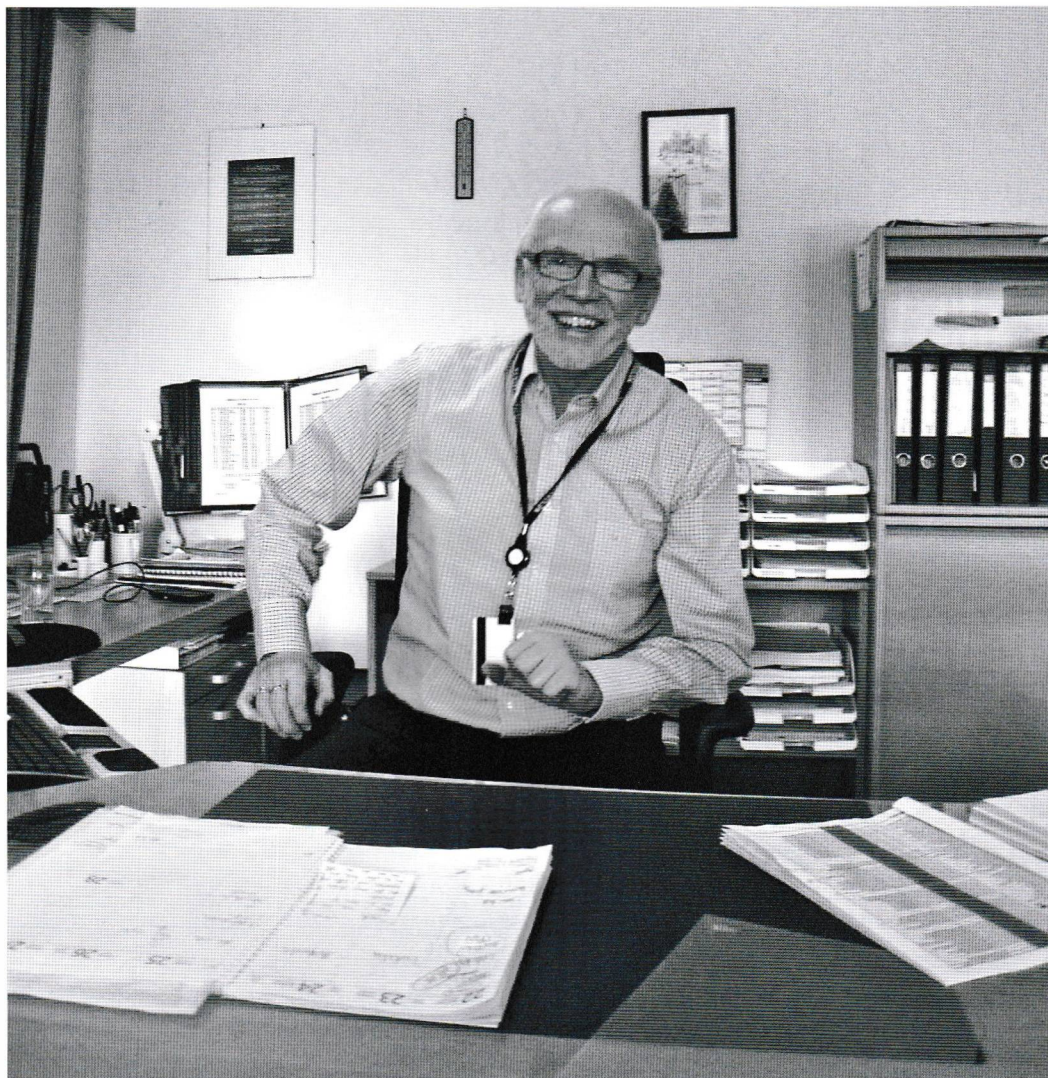
Med vennlig hilsen Værft-Magazinets' redaksjonskomité

Værfts-Magazinet besøker Justis- sektorens kurs – og øvingssenter

Tekst og foto: Kjell R. Bugge

Justissektorens kurs – og øvingssenter i Stavern, eller JKØ som forkortelsen er, lyder som musikk i ørene på oss som ferdes på Fredriksvern verft. Denne institusjonen er selve hjertet i aktiviteten bland de mellom 130-140 som har sine arbeidsplasser på Verftet. (Da er ikke lokale kunstnere

og frivillige aktiviteter medregnet). Det er her hovedaktiviteten skapes og vi i Værfts-Magazinet har i noen tid ønsket å kunne presentere dagens aktivitet nærmere for våre lesere. Hva har skjedd i årene siden etableringen og hvilke planer har JKØ for årene som kommer?

Daglig leder på JKØ er Terje Skjølberg, og han har en jobb og et kontor som mange kan misunne han. Jobben er i grove trekk å sørge for at JKØ drives på forsvarlig måte innenfor gitte rammer, samt utvikle JKØ til en god læringsanstalt for elevene, og

til en trivelig og trygg arbeidsplass for alle ansatte. Og kontoret i 2. etasje på det tidligere skolebygget med utsikt over innseilingen til Stavern havn fra syd, er en fasilitet noen og enhver kan ønske seg.

Terje har sin bakgrunn fra Luftforsvaret. Ved nedleggelsen av Luftforsvarets skoleaktivitet på Stavern i 2002, ble han med i prosjektgruppa som etter initiativ fra daværende justisminister Einar Dørum og hans statssekretær Jørn Holme, skulle vurdere om fasilitetene ved Fredriksvern verft kunne brukes av Justisdepartementet som et framtidig kurs – og utdanningscenter. Skjøberg hadde på dette tidspunktet i underkant av 1 år igjen til han kunne gå av med pensjon fra Luftforsvaret, og istedenfor å midlertidig beordre han til et annet tjenestested for en kortere periode, stilte Luftforsvarsstaben han til disposisjon for arbeidsgruppen i den hensikt å kunne bistå med lokalkjennskap om Verftet.

Prosjektet gjennomførte en prøvedrift i 2003, og i denne perioden var Terje timeansatt som altnuligmann i Politidirektoratet. Prøveåret gikk såpass bra at man besluttet å inngå en leiekontrakt med Forsvaret. Ved avtaleinngåelsen ble JKØ organisatorisk plassert ved Politihøgskolen. Terje ble etterhvert fast ansatt ved Politihøgskolen med ansvar for økonomi og personell på JKØ, og fra høsten 2008 har han vært daglig leder ved JKØ.

For oss utenforstående kan det være litt utfordrende å forstå oppgaver og organisasjonen ved JKØ. Hvem er disse? Hva gjør de? Hvordan er dette i forhold til Politihøgskolen (PHS) og Utrykningspolitiet (UP) og andre politirelaterte enheter som også er etablert på Verftet?

For det første kan vi holde UP utenfor. De har i denne sammenhengen ikke noe med PHS å gjøre, men UP's hovedadministrasjon ble flyttet fra Oslo til Stavern ifm etableringen av JKØ. Vi får komme tilbake til UP ved en senere anledning.

Dernest er det viktig å ha klart for seg at det er PHS som er overbygningen for den øvrige politirelaterte aktiviteten på Verftet. PHS har pr i dag 95 ansatte i Stavern, og aktiviteten kan deles inn i tre brukergrupper. Den første er bachelorutdanning av politistudenter (Politihøgskolestudenter). Dette er en 3-årig utdanning med 30 ansatte og 336 studenter her i Stavern. Slik utdanning gis også i Oslo, Bodø og Kongsvinger, men på Kongsvinger kun 1. års utdanning. Studentene fra Bodø og Oslo får de operative deler av sin utdanning ved Stavern eller Kongsvinger, da det kun er her man har operative øvingsfasiliteter for Politihøgskolen.

Så har PHS i Stavern en seksjon for operativ etter – og videreutdanning av polititjenestemenn og -kvinner fra hele politietaten, f eks opplæring i nødnett, stabskurs eller kurs for innsatsledere. Man er 17 ansatte og har rundt 900 elever pr år – i tillegg kommer gjennomføringsansvaret man har for den operative opplæringen av bachelorstudentene.

Og så har vi JKØ, hvor det er 48 ansatte som jobber med økonomi, resepsjon/booking, bygg – og anlegg, IKT, kjøkken og renhold. Det er disse enhetene som sørger for at alt virker – for å si det enkelt.

De JKØ-ansatte tar seg også av andre som ønsker å bruke fasiliteter til annen kurs – og konferanser innenfor justissektoren, for eksempel Politidirektoratet, Kriminalomsorgen, Økokrim, Kripos og nærliggende politidistrikt. Men det kan også være samarbeidsrelaterte brukere som Redningsselskapet, Statens vegvesen, Trygg trafikk, Røde Kors, Naturoppsynet – for å nevne noen.

JKØ har 198 forlegningsrom med totalt 410 senger til disposisjon, og til å være et utdanningscenter – hvor helgeaktiviteten ikke er veldig stor, må man kunne si at det er travle dager med ca 46 000 gjestedøgn i 2012. Da er ikke politihøgskolestudentene medregnet – de må selv sørge for egen hybel utenfor Verftets område.

Alle de tre enhetene ved PHS i Stavern har selvstendig personell- og budsjettansvar, og JKØ har et driftsbudsjett er på rundt 50 mill. kroner, med et inntektskrav på 16 mill. kroner.

Det er også viktig for forståelsen av PHS' tilstedeværelse på Verftet, å ha klart for seg at det fortsatt er Forsvarsdepartementet ved Forsvarsbygg/ Nasjonale festningsverk som er eier av alle fasilitetene inne på Verftets område. De som driver aktiviteter inne på Verftets område –PHS, UP, Redningsselskapet, Sivilforsvaret og andre, leier nødvendig bygningsmasse fra Forsvaret. JKØ leier rundt regnet 60 % av den totale bygningsmassen på Verftet iht Festningsforvalteren.

Men er dette nok for PHS? Forholdet er nemlig slik at det er Forsvarsdepartementet som eier grunnen og bygningsmassen, og skal det bygges noe nytt, så er det Forsvaret som må forestå dette for så å leie

dette ut til aktuelle brukere. Siste skudd på stammen i så måte, er det nye auditoriet med plass til 185 personer, bygget i tilknytning til skolebygget. Dette leier PHS av Forsvaret, og leieavtalen er på 20 år.

Med økt aktivitet på PHS er det nå behov for ytterligere bygningsmasse i form av tidsmessige undervisningslokaler. I dag brukes flere forlegningsrom, oppholdsrom og gymnastikksalen som gruppe- og undervisningsrom. Dette er ikke tilfredsstillende. Planene er klare for et ny-bygg på 3000 kvadratmeter nord for og i forlengelsen av det nåværende skolebygget/ Kurscenteret. Håpet er at forprosjektet starter opp i år, og at bygget skal stå klart til skolestart i 2015. Men det er noen avklaringer som må gjøres på departementsnivå før spaden kan set-

tes i jorda. Behovet for økte arealer er så absolutt til stede, også med tanke på fremtiden for PHS' aktivitet ved Fredriksvern verft.

Når vi vet at PHS' lokaler på Majorstua i Oslo er nedslitte og trange, og at et nybygg i Osloområdet enda ikke er bestemt, og kan ligge langt fram i tid, så bør dette borge for at det vil være muligheter for at PHS Stavern får den ønskede nye bygningsmasse.

Så de 30 ansatte ved bachelorutdanningen, de 17 ved etter og videreutdanningen og de 48 ved JKØ, alt i alt 95 personer, kan bare krysse fingrene for at dette går i orden og at det vil være liv laga for fortsatt og muligens økt aktivitet ved PHS i Stavern i mange år framover.

Livet i Stavern før krigen

Tekst og foto: Arne Hostvedt

Livet i Stavern før krigen var nok i stor grad et samfunn med klare sosiale skiller.

De som «var noe» bodde stort sett rundt parken i store villaer og spilte tennis på den tennisbanen som nå er parkeringsplass. I de gamle stavernsgule brakkene var det små leiligheter. Ellers var Fjerdingen en plass for arbeidere og håndverkere av ymse slag, de fleste mindre bemidlede. Fjerdingen het i gamle dager på folkemunne Fantefjerdingen og de som bodde der betalte ikke skatt.

Jeg er ekte brunlanesing, født 29. mars 1934 på Nalum hvor min far drev Nesjar Pelsdyrfarm. Etter som sølvrev var høyeste mote på slutten av tyveårene var dette en gullkantet affære, og tiden der er bare fylt av gode minner. I dag er det vel nesten ingen som husker at det ble drevet pelsdyravl der.

Jeg bodde på Nalum til 1938, sammen med en fire år eldre bror og mine foreldre, men da ble det en brå slutt på idyllen. Rev var plutselig ikke på moten og min far gikk grundig konkurs. Han fikk jobb som vaktmann og alt mulig mann hos Dorthea Jahren som drev Auserød pensjonat.

I Stavern hadde man en eiendommelig skikk som gikk ut på at man brukte mannens navn og konas navn til å skille de forskjellige. Jeg bruker systemet enda. Når det var snakk om Borghild til Hans var ikke noen i tvil om hvem man mente. Det var ikke mulig å ta feil. En annen Borghild var Borghild til Kristian osv. Den eneste jeg aldri ble klok på var drosjeeieren som ble nevnt som Peder Maren.

Da krigen brøt ut var jeg nettopp fylt seks år, husker at mor min tok meg med til Larvik på busen. På turen inn bugnet det av frukt i en butikk i Prinsegaten, men på tilbaketuren var butikken tom. Alle som kunne, hamstret som gale.

Fra 1940 husker jeg hvor overrasket alle ble da

tyske soldater kom til Stavern med båt. De hadde det ikke alt for travelt med å erobre leiren, men desto mer travelt med å storme meieriutsalget. En forbløffet bestyrerinne, Kirsten Michalsen, solgte smør i store mengder. Smøret smurte soldatene på store sjokoladeplater. Det skulle ikke gå så lenge før de norske godt kunne tenke seg det samme.

Matmangel og spesielt fettmangel må ha vært stor i Tyskland for de fleste tyske soldatene led av nattblindhet. De gikk på trær og vegger, men det varte ikke lenge. I løpet av krigen ble det sendt mye sild og fett til familiene i Tyskland.

Det ble etter hvert klart at vi var okkupert. Vi som var unger fant snart ut at tyskerne hadde «bon bon» sukkertøy. Men, det var stor forskjell på soldatene. En var meget populær. Vi kalte han bestefar. En annen var slem mot hestene og ble gitt tilnavnet Ole Satan. Vi snørrungene lærte oss fort å holde oss utenfor rekkevidde av pishen med en blykule i enden. Vi løp gjerne på siden av vognen og ropte «Do bist ein teufel» uten å ane hva det betød. Han ble til slutt sendt til Østfronten.

Kysthospitalet ble rekvirert og pasientene ble flyttet til Brunla. Der hadde vi fått en leilighet i en sidebygning. Min bror og jeg ble kjent med to engelske gutter, tror de het Dick og Harry. Moren bodde hos familien Flesche og het Victoria. Faren var engelsk offiser og befant seg i Frankrike. Senere i livet fikk jeg rede på at dette var datter av Knut Hamsun og guttene hans barnebarn. Hamsun hatet alt engelsk og hadde slått hånden av sin datter. Kysthospitalet hadde heist et stort Røde Korsflagg på en flaggstang, og en natt ble vi vekket av at et fly kretset i lav høyde. Det ble tent en lyskaster og flagget ble opplyst. Så slukket lyskasteren og flyet forsvant. Vi fikk en haug med utklippshus og dukker av pasientene husker jeg.

En tid bodde vi på gården Rødbøl i Hedrum og jeg husker svermen av bombefly som kom inn fra øst og senere bombet Herøya.

I april 1942 kom det 500 lærere som hadde vært internert på Jørstadmoen og slitt mye vondt der. Deres forbrytelse var at de nektet å melde seg inn i det nazistiske Lærersambandet. Vi sto ved Fjellstua og så på at de danset «Kjæringa med staven» og sang. Senere ble studentene som var arrestert i Oslo internert i Kadettbrakka. Den var kledd med piggråd.

Sent på krigen ble det opprettet «Lebensborn» i leiren. Kjekke unge jenter holdt hus der og var med i et opplegg for å skaffe Der Fuhrer soldater. Etter 1945 ble mange av jentene gift med norske offiserer, Det ble i alle fall fortalt. Det var snakk om kremdamer og forståelig.

De hadde tross alt bare vært det som ironisk nok ble kalt «Horisontale kollaboratører».

Det som virkelig var en tragedie var «russerfangene» som ble holdt i sjaluppskurene med et minimum av mat og varme. Vintrene under krigen var strenge. Det ble kjørt forsyninger til Svenner fyr på isen med lastebil.

Det var i det vesentligste sovjetiske offiserer som ble holdt som fanger i det tyskerne kalte «Lager Briesen». Leiren på Fram i Larvik het «Lager Riecheliau» Tyskerne holdt griser og fjærfe, og jeg var med og hentet gjødsel til Rødbøl.

«Russerfangene» hadde en viss kontakt med nordmenn og det endte tragisk. Da de forhørte seg om hvor de var oppfattet de navnet Larvik feil og trodde det var snakk om Narvik. I nord er det ikke langt til Sverige og de var naive nok til å tro at de «nøytrale» svenskene ville ta vel imot dem. Grusomt nok fraktet svenskene alle sovjetere som kom over grensen til Finland. Som tysk alliert var resultatet gitt. Men, feiltolkningen av stedsnavnet fikk noen av fangene til å rømme og de spredte seg rundt om i Brunlanes. Tyskerne iverksatte en veritabel klappjakt og utlovet en stor belønning i penger og brennevin til nordmenn som anga fangene. På Agnes ble to sovjetiske fanger angitt og tyskerne tok dem til fange og skjøt dem med kaldt blod med nakkeskudd. Stedet var ironisk nok ved det gamle kapellet som lå ved dammen ned til Agnes fabrikk.

Det er en skam, men «belønningen» i penger og brennevin ble utbetalt. Hvem mottakerne var

er ikke kjent. Mange nordmenn var til salgs i krigsårene.

Freden i 1945 kommer aldri til å bli glemt av oss som opplevde den. 17 mai 1945 var jo bare noen dager etter kapitulasjonen 8 mai. Aldri kommer nok Norge til å oppleve en sånn jubel og så mange norske flagg igjen. De som ikke fikk tak i flagg tegnet sitt eget. Husker pølse mannen Struck i Larvik som solgte håbrannpølser med kunstig sennep og syltynn ketchup. Alt gikk ned selv om håbrannen har lukket kretsløp og det satte en umiskjennelig smak på pølsene. Samme Struck må ha vært ordblind for over vogna hans hang et skilt hvor det sto med store bokstaver «VARME PLØSER». Det vakte munterhet.

Stavernsdagene ble en folkefest. Husker Leif Juster som sang visen om at «Kongen vil ha dampbåt» og en anselig folkemengde fylte leiren. Vi som var unge var høyt og lavt i leiren og jeg husker vi rotet oss inn i et av sjaluppskurene. Der lå et berg av binders. Har aldri før eller senere sett så mange binders. Et veritabelt berg.

På sletta ble det senere samlet mange dvergubåter. De ble slept ut for Svenner og senket.

En stridsvogn ble kjørt over mengder av kikkerter og annet utstyr. Det ble sagt at britene ikke ønsket at ex-tysk materiell skulle kunne brukes ved en eventuell ny okkupasjon.

Mye ble berget unna, bla artillerimateriell, noe jeg senere som luftvernartillerist skulle stifte kjennskap til.

Et minne sitter dypt, en kjempestor flybåt lå utenfor Kadettbrakka. Det ble advart mot å nærme seg den. Det ble sagt at den inneholdt det farlige stoffet «duraluminium» og det ble med å sjekke flybåten utenfra. Navnet var «Vingtor» så det var en berømt flybåt. Hvorfor den lå der, og hva som skjedde med den skulle jeg gjerne ha blitt fortalt.

Leiren i Stavern ble et fantastisk flott sted, mye takket være gartner Sjønøst som gjorde den om til en rosehage. Dagens anlegg er bare en skygge av det som var.

Jeg var mye i leiren, og dannet meg etter hvert en beslutning om at her ville jeg søke meg inn som

befalsskoleelev. Men, først måtte jeg fullføre real-
skolen i Larvik.

Et nytt kapitel i mitt liv skulle ta til i juni 1951
etter å ha bestått realskoleeksamen.

Gymnas var ikke tale om. Hurtigst mulig inn i
kongens klær. 17 år og 3 måneder!

For sent oppdaget jeg at med gymnas ville helt
andre veier ha åpnet seg for meg i forsvaret. Men,
er man dum, så er man dum.

DET KONGELIGE HOFF

Fredriksvern Verfts Venner
Leder Jan Olav Eriksen
Postboks 161
3291 STAVERN

Deres ref.:   Vår ref.:   Arkivkode: Dato:
                         13/00315-2   674   6. februar 2013

H.M. Kongen har bedt meg om å takke for heftet
«Krigsskolen ved Fredriksvern verft 1896 – 1934», som
Hans Majestet satte stor pris på å motta.

Med hilsen

K. Brakstad

Ass. sekretariatsleder

Vernede bygninger på verftet Vinkelbrakkke

Tekst: Erling Halvorsen

Bygningen sett fra sydøst.

Vinkelbrakkka som har vært navnet på dette bygget i etterkrigstiden er i dag omdøpt til Galeien, sjøhistoriske navn som også andre bygg er blitt omdøpt. Bygget har også vært kalt Gamle proviantmagasin og det eldre proviantmagasin som det ble kalt etter at Kadettbrakkka ble bygget. Vinkelbrakkka som jeg ønsker å kalle den, ble bygget i 1751-53. Med andre ord ett av de eldste byggene på Verftet. Det brant imidlertid etter 2. verdenskrig og ble gjenoppbygget i 1949-50. Det opprinnelige provianthusets vestre fløy skal være bygget i 1751. iht (Olafsen 1961 III: 429, Schiøtz 1919: 39) Ifølge en oversikt fra 1793 var den gråstensmurte sokkeletasjen bygget til fete og flytende varer, mens bindingsverksdelen var ment til kornvarer. Bygningens utseende kan imidlertid ikke rekonstrueres ut ifra de opplysninger en har om den. Det man vet er at to dører førte inn til kjelleren,

der det var 5 vinduer, hvert med 20 ruter (dim. $5\frac{1}{2}'' \times 3\frac{1}{2}''$), ovenpå vinduer à 24 ruter. En trapp førte opp til annen etasje som hadde forstue og fire kamre. De fire kamrene synes å ha vært gjennomgående i husets bredde. Forstuen og de tre første kamrene hadde hver ett vindu, det fjerde to. Fra det fjerde kammer førte en trapp opp til loftet der det var to kvister med dører. Kvistene må ha vært utstyrt med heiseanordninger.

Olafsen hevder at begge bygningens fløyer stod ferdige i 1753. Men i en rapport fra 1793 hevdes det at den nordre fløy var ferdig i 1760. At byggetidspunktet for nordre fløy var senere enn 1753 (jfr. over) underbygges av at fløyen ikke finnes inntegnet på samtidige kart (bl.a. et fra 1756, RA/93-1730). Brestrup angir også byggetidspunktet for nordre fløy til 1760. (Brestrup 1976: 288)

Bygningen sett fra syd.

Huset var i to etasjer med loft i begge fløyer og fire strebepilarer på utsiden av den ene fløy. Sees ikke på noen av bildene, men finnes på nordveggen som vender mot vollen og Stavern. Utvendig målte bygningen i vinkelen 30,4 m og 23 m, mens den var 8 m bred og 5,5 m høy fra gulv i sokkel-etasje til loft i 2. etasje. Veggene i sokkeletasje var av gråsten i sement (dvs. hydraulisk kalkmørtel) i 2,9 meters høyde. Disse sto ikke på frostfri grunn, noe som hadde gitt helning som følge av telehiv. 2. etasje var i utmurt bindingsverk, utvendig bekledd med høvlede bord. En utvendig trapp førte opp til annen etasje i hver fløy. Gulvet i annen etasje var av 2½" planker, på loftet av 5/4" bord. Bygningen hadde tegltekt, valmet bordtak og var utvendig oljemalt. (Olafsen 1961 I: 55).

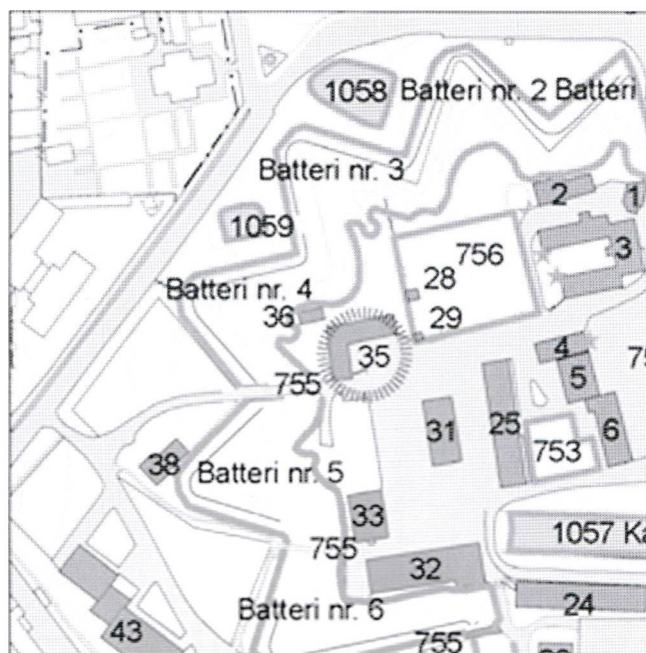
I 1780 skal bygningen ha blitt reparert og i 1786 kalles bygget for gamle proviantmagasin iflg M. Bangs Fredriksvernprospekt. Til forskjell fra det nye proviantmagasin (Inventarnr 0021 Kadettbrakka).

På 1890 tallet benyttes bygget som innkvartering for kadettkompaniet. På 1930 tallet ble den delvis benyttet som sovebrakke for medisineravdelingen. (Rapport fra Statens eiendommer ved utgangen av 1930).

Bygningen brant som nevnt 8. november 1945, visstnok som følge av tyske krigsfangers uforsiktighet ved ovnsfyring. Bygget ble da brukt som forlegning for de tyskerne som var igjen etter krigen og gjennomførte oppryddingsarbeider. Et ovnsrør var ført ut gjennom tømmerveggen, og ved spreng-

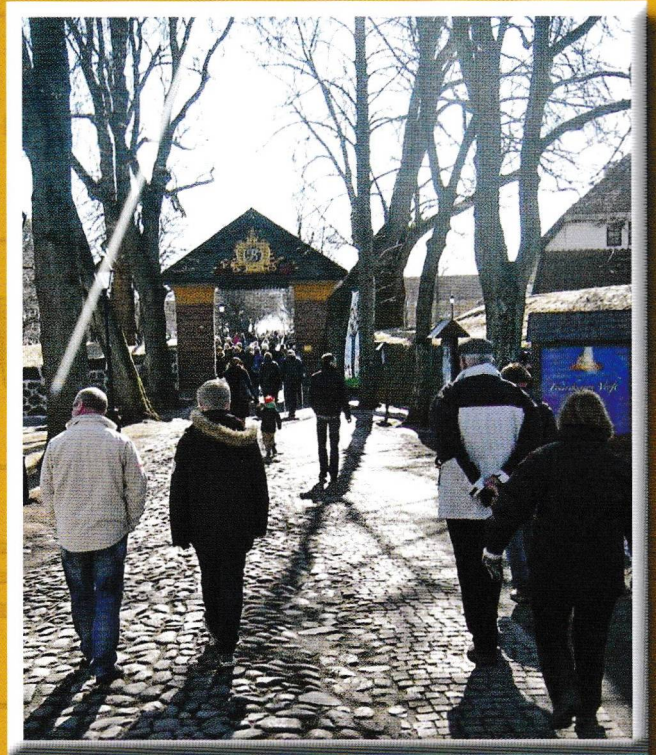
fyring førte dette til overoppheting. (R.Sørli 2003: 127).

Ved gjenoppbyggingen i 1949 ble det nå benyttet panelt stenderverk i 2.etg. Kjelleretasjen var i stor grad i behold og ingen forandringer ble foretatt. Taket ble isolert i 1978 og den siste oppussingen av forlegningsrom med bad og toaletter, innvendige dører og klinkerfuger i gang, hall, og vaskerom ble foretatt i 1993. Bygningen inneholder 7 enkeltrom på over 20 m² med eget bad samt to hybelleiligheter. Det er verksted og lager i underetasjen. Kaldt-lager på loft, og har automatisk brannvarslingsanlegg. Balansert ventilasjonsanlegg er også montert. Bygget benyttet også i dag som forlegning.

Påskan 2013

Også i år var det meget folksomt på Fredriksvern verft i fm påskan. Store og små fant veien for å bivåne kunstutstillinger både inne og ute. Her presenterer vi noe av uteaktivitetene. God fornøyelse!

Referat fra årsmøte 19. mars 2013

Foreningen Fredriksvern Verfts Venner (FVV) avholdt sitt årsmøte i Galeiskur 16 på Fredriksvern verft tirsdag 19. mars 2013 kl. 1800.

Leder Jan Olav Eriksen, åpnet ved å ønske de 24 fremmøtte velkommen til årsmøtet. Møte ble startet med et minutt stillhet til minnet om Hans Støvern og Per Inge Steien. Begge disse har vært foreningens formenn. Møtet ble satt kl. 1800 og hevet kl. 2000.

Sak nr. Sak

- 1a Valg av møteleder. Vedtak: Jan Olav Eriksen ble valgt.
- 1b Valg av to personer til å undertegne protokollen. Vedtak: Per Inge Olsen og Peter Nissen ble valgt.
- 1c Valg av møtesekretær. Vedtak: Kari Krogsbøl Kristoffersen ble valgt.
- 1d Godkjenning av innkalling. Vedtak: Innkallingen ble godkjent.
- 1e Godkjenning av saksliste. Sakslisten ble fremlagt og i samsvar med utsendte innkalling. Vedtak: Saksliste ble godkjent. Ingen innkomne saker til behandling.
- 2a Årsmelding**
Årsmeldingen ble lest av møtesekretæren. Det var ingen merknader til årsmeldingen. Vedtak: Årsmeldingen ble godkjent. Originalen er vedlagt protokollen.
- 2b-1 Revidert regnskap for 2012**
Regnskapet ble gjennomgått av kasserer Inger Johanne Dahl. Regnskapet var revidert og funnet i orden av revisor. Vedtak: Regnskapet ble enstemmig godkjent.
- 2b-2 Resultatregnskap 2012**
Resultatregnskapet viste et overskudd på kr. 70.892.- Vedtak: Resultatregnskapet ble godkjent.
- 2c Overskuddsanvendelse**
Leder Jan Olav Eriksen redegjorde for overskuddet som foreslås tilført egenkapital. Vedtak: Godkjent
- 2d Kontingentendringer**
Ingen endringer i 2014.
- 2e Forslag til budsjetttramme**
Vedtak: Budsjettforslaget ble godkjent og vedlagt.
- 3 Valg**
Peter L. Nissen redegjorde for valgkomiteens forslag til nytt styre. Valgkomiteens forslag til årsmøte:
Leder	2013-2015	Jan Olav Eriksen	gjenvalg
Styremedlem/nestleder	2012-2014	Erling Halvorsen	ikke på valg
Kasserer	2012-2014	Inger Johanne Dahl	ikke på valg
Styremedlem	2012-2014	Olav Bjørnflaten	ikke på valg
Styremedlem	2013-2015	Dyveke von Hanno Bast	ny
Styremedlem	2013-2015	Kåre Christoffersen	ny
Styremedlem/sekretær	2013-2015	Kari Krogsbøl Kristoffersen	gjenvalg
Varamedlem	2012-2014	Karsten Haaberg	ikke på valg
Varamedlem	2012-2014	Olav Erik Withbro	ikke på valg
Varamedlem	2013-2015	Jonny Engmark	gjenvalg
Varamedlem	2013-2015	Jahn H. Schipsted	gjenvalg
Revisor	2012-2013	Tore Fjeldsgård	ny
Varamedlem	2012-2013	Jan Strøm Blakstad	ny
Valgkomitè	2012-2014	Per Magne Andersen	gjenvalg
Valgkomitè	2012-2014	Jarle Skogheim	ny
Valgkomitè	2013-2015		
- 4 Avslutning**
Styreleder takket av de som forlot styret.

Jahn H. Schipsted, Redaksjonssekretær

Reportasje fra årsmøtet 2013 i Fredriksvern Verfts Venner

Tekst: Kjell R. Bugge • Foto: Jahn H. Schipsted

Vår forenings årsmøte ble avviklet i tradisjonelle former tirsdag 19. mars i auditoriet i Galeiskur 16 på Fredriksvern verft. FVVs' leder, Jan-Olav Eriksen, ønsket alle velkommen, og sammen med rundt 25 frammøtte mintes vi de fra vår forening som har gått bort det siste året.

Det gikk greit med de vanlige årsmøtesakene, og det var en god og fyldig årsberetning, ført i pennen av foreningens dyktige sekretær, Kari Krogsbøl Kristoffersen, som ble presentert for de frammøtte. Her kom det blant annet fram at FVV har 311 betalende medlemmer og at styret har behandlet 93 saker. To store prosjekter er gjennomførte i 2012 – Krigstidsmodellen er ferdigbygd av Arne Naper og Kommandersersjantrommet er restaurert i regi av Jahn Schipsted. Begge prosjektene har vært ressurskrevende for foreningen og kunne ikke ha vært gjennomførte uten betydelig økonomisk støtte fra utenforstående sponsorer. I tillegg har ny opptrykking av boken «Fredriksvern verft 1750-2000» gjort et betydelig innhugg i foreningens økonomi.

Av litt mer kuriøse saker som foreningens styre har jobbet med, var et spørsmål fra en «Værfts-Magazinet» lesere om FVV kunne gi nærmere opplysninger om en soldat ved Fredriksvern verft som på midten av 1950 tallet hadde oppnådd 3,08 meter som resultat i norgesmesterskapet i stille lengde, og et annet som refererte seg til spikerleveranser fra Christiania Spigerverk til Fredriksvern verft i 1756. Det første spørsmålet ble det funnet svar på i en eldre utgave av leiravisa «Sprenggranaten». Om spikerleveransene vites intet. Det var kun noen små merknader til årsberetningen som ble enstemmig vedtatt.

Regnskapet ble gjennomgått og godkjent av de frammøtte. Her framkom det blant andre saker at vi hadde brutto inntekter på kr. 117.600.- i fm våre oppgaver i fm flagging på Verftet.

Budsjettet for 2013 frambragte heller ikke de store diskusjoner. Her er det bland andre ting satt av

midler til fullføring av en modell av Soldathjemmet, en modell som skal plasseres sammen med Krigstidsmodellen i utstillingen i Kadettbrakka. Det er et håp om at denne modellen skal være på plass før sommersesongen 2013.

Noe mer debatt ble det om styrets forslag om å legge ned «Rådet for Fredriksvern verfts venner». Rådet har ikke vært aktivert i de siste 10 årene, og styret mente derfor at dette nå kan legges ned. Dette ble det en liten debatt av, men styrets forslag gikk greit igjennom.

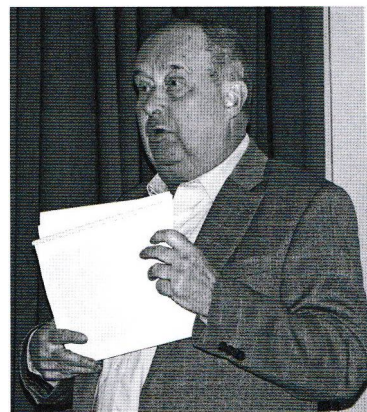
Valget gikk meget greit, og styret har nå en god miks av kvinner og menn, og gamle og nye styremedlemmer.

De som gikk ut av styret ble behørig takket av og fikk en flaske med FVVs' flaggvin som takk for innsatsen.

Etter årsmøtet var det en enkel servering før det ble ønsket velkommen til en orientering om prosjektet «Kikkut». Dette er et restaureringsprosjekt av utkikkspunktet på Citadell-øya, og vil bli omtalt i ett senere nr. av «Værfts-Magazinet». Men det som er verdt å

merke seg er at dette samarbeidsprosjektet mellom initiativtaker Svein-Erik Johnsen, venner av Gamle Stavern, Stavern Rotary Klubb og Fredriksvern verfts venner har ferdig utarbeidet en prosjektplan for et arbeide som kan komme opp i millionkostnader før «Kikkut» er ferdig restaurert.

Det skal derfor bli spennende å følge dette prosjektet i tiden framover, og vi lover å komme tilbake i «Værfts-Magazinet» med oppdatering om prosjekt «Kikkut».

Initiativtaker Svein-Erik Johnsen.

Baron og Kommandørkaptein Finn Fredrik Wilhelm Wedel Jarlsberg

Tekst: Jan Olav Eriksen

Baron og Kommandørkaptein Finn Fredrik Wilhelm Wedel Jarlsberg var den siste marineoffiser som innehadde stillingen som Kommandant ved Fredriksvern Verft. Lik den «Djerne» Schleppegrell var også Wedel Jarlsberg født på Brunla gård som sønn av amtmann og senere tollinspektør Fredrik Wilhelm Wedel Jarlsberg. Året var 1815. Av den grunn beholdt han derfor sin adelstittel siden han var født før 1821, da adelstitler i Norge ble avskaffet. Han ble opptatt som kadett i Stavern i 1831, og fikk senere en meget varierende tjeneste i den norske marine. Han tjenestegjorde også som frivillig i den danske orlogstjeneste. I 1848 da den dansk-tyske krig brøt ut meldte han seg til tjeneste. I ettertid gikk det frasagn om den taperhet Wedel hadde utvist. Wedel Jarlsberg tjenestegjorde også to perioder som Marinens stabssjef hos kongen i Stockholm. Han mottok en rekke nasjonale

og utenlandske ordner og æresbevisninger. Hans tjeneste som kommandant ved Fredriksvern Verft varte i hele 23 år. Han trakk seg tilbake som pensjonist i 1896 81 år gammel. Baronene flyttet deretter til København hvor han døde i 1901.

Det er sagt og skrevet mye om baronen. Han var kjent for både sin elskverdighet og sitt temperament. Wedel var i tillegg en svært sosial person og ønsket hele tiden å vite hvem som tok inn på hotell Wassilioff. Mange av hotellets gjester var det som ble invitert inn til kommandantboligen på et glass portvin og et slag kort. Ordet Horten var det verste han visste, og her er en beskrivelse av han som jeg fant i et gammelt tidsskrift fra 1932.

«Her ute bodde Norges siste baron, Finn Wedel. Han hersket over Fredriksvern med uinnskrenket myndighet. Som han elsket sin by, som han vernet om sitt rike med nænsomme hender. Og han håpet på dets opreisning. En gang vilde det gjenoppstå i glans og herlighet. En gang vilde det forhatte Horten bli forlatt, henligge glemt og øde, og Fredriksvern vilde igjen bli den norske marinens hovedstasjon med orlogsflagget vaiende i muntre smeld over byen og havnen. Men hans håp gikk ikke i oppfyllelse. Stille var det på haven, stille på verftet. «Søcadet-instituttets» klasseværelser blev tatt i bruk av «Den høiere almueskole», i de minnerike rum satt det nu uregjerlige unger, fallne efter plebeisiske civilister og vanhelliget med lappede buksebaker de seter landets fineste ender i sin tid hadde slitt. En herlig gammel sjøulk var han, med dyp forakt for alt som ikke hørte sjøen til. Fredriksvern hadde engang fått en ny prest. Han ble tilsagt «audiens» på verftet. Og det var ikke småting det gjaldt. Baronene ønsket selve den gamle kirkebønn forandret, slik at der først ble bedt for «krigsmagten til sjøs» og deretter «krigsmagten til lands», denne siste bønn skulde fremsies med lavere røst».

«Aldri bør Baronene glemmes i Fredriksvern.»

Kommandør Michael Johan Herbst Fredriksvern verfts andre kommandant

Tekst og foto: Jahn H. Schipsted

Tanken om å anlegge et verft ved Stavern kom frem i slutten av 1740-årene. Greve Frederik Danneskiold-Samsøe hadde igangsatt sin veldige plan for flåten og om anleggelse av en ny «Holm» i København, men han ble styrtet i 1746, da hans velgjører Christian VI døde og Frederik V ble konge. Hans etterfølgere ville bygge et galeiverft og bruke den naturlige havn – med de 2 utløp – til ly for bl.a. en skjærgårdsflotilje. I 1750 ble altså klart for å anlegge Norges første flåteverft Fredriksvern i Stavern. Verftets første kommandant var H.R. Schumacher, han fungerte bare noen få måneder i 1750 før han døde.

Michael Johan Herbst var født i Rendsborg den 3. Juni 1699. Han døde i København 22. Oktober 1762. Hans gravplate ligger i Holmens kirke i København. Gravplaten lå tidligere i koret, men er flyttet til venstre korsarm.

Som kommandørkaptein ble han utsendt til Stavern i 1751 for å forestå oppbyggingen av Fredriksvern verft. Etter kirkens innvielse i 1756 ble han hjemkalt for å overta stillingen som sjef for Holmen i København.

Hans gode tjeneste ble påskjønnnet av greve Frederik Danneskiold-Samsøe som skrev følgende om ham. «Herbst var kyndig i Holmens invordes Oeconomie, oplært ved Ekvipagen, sit Embede fuldkommen voxen, fuld af Zele og god Villie, derfor er det ogsaa ham at tilregne, at Eders Majestet endnu har Flaade». Herbst hadde i sine yngre dager seilt i koffardifart til f.eks. Vestindien, senere også Østindien og Kina. Som kadett deltok han under Tordenskiold i Marstrands erobring. Han var en tid havnemester i København.

Etter at Herbst ble hjemkalt ble arbeidet med avslutningen av det nesten fullførte verftet overtatt av kommandørkaptein Friderich Zimmer.

Kilde: Fredriksvern, Viggo Sten Møller

Holmen kirke.

Gravplaten til Michael Johan Herbst.

Bildenøtten i forrige nummer

Vi har fått tilbakemelding fra noen av våre medlemmer og takker for tipsene.

På side 18, øverste bilde: Kapteinen ved siden av Sverdrup er sannsynligvis Tunstad.

På side 18, nederst: Offiseren til høyre er Rolf Kristiansen. Den som mottar vitnemål heter Austenå.

På side 19: Offiseren helt til venstre i første rekke er Finn Berntsen

For 60 år siden

Denne gang har vi tatt fram minner fra året 1983. Vi vet at flere av våre lesere har etterlyst klipp fra litt nyere historie og 30 år tilbake må vel sies å være forholdsvis nytt.

Dette året feiret Luftvernskyteskolen 10 års jubileum og i vårt rikholdige billedarkiv har vi mange bilder fra jubileumsfesten. Luftvernvirksomhet har det vært ved Fredriksvern verft siden Luftvernregimentet etablerte seg her i 1934. Det ble avholdt Luftvernskyteskole i Stavern 7. august til 5. september 1934. Senere ble det gjennomført skyteskole og/eller skytekurs hver sommer fram til 1939.

Etter krigen, fra 1946 til 1956, ble skyteskolevirksomheten ivaretatt av Luftvernartilleriets skyte- og våpenskole (SVSLVA) og fra 1956 til 1960 av Luftvernartilleriet skoleavdeling (LVASA). Ved SVSLVA og LVASA inngikk Skyteskolen og Våpenskolen. I perioden 1960-1973 foregikk det skyteskoleutdanning ved Rakett- og artillerilinjen ved Luftforsvarets Befals- og administrasjonsskole (LBAS). I 1970 ble det etablert et skyteskoleelement ved

LBAS. Skyteskoleelementet besto av 3-4 offiserer som hadde som oppgave å planlegge og forberede opprettelsen av Luftvernskyteskolen, samtidig som de mest presserende luftvern faglige skyteskoleoppgaver ble forsøkt løst. 10. august 1973 ble Luftvernskolen (LVSS) reetablert.

I 10-årsperioden fram til jubileet i 1983 var det mange oppgaver som skulle løses for å ta igjen «det forsømte». Reglementssituasjonen innen luftvern var dårlig og det var etterslep på utdanningssektoren. Reglementsarbeid og kursvirksomhet fikk derfor høyeste prioritet. Forsøk, utvikling og analyser ble det liten tid til den første perioden etter reetableringen. Fra siste halvdel av 1975 kom forsøksvirksomheten inn i fastere former. Fram til 1983 ble i alt ca 60 forsøk gjennomført og rapporter utarbeidet og framsendt. I løpet av de første 10 årene hadde 775 elever fått sin utdanning gjennom en rekke ulike kurser. Luftvernutdanningen ble som kjent avviklet ved Fredriksvern verft i 1994 og overført til Rygge.

Arne Larsen, Kari Korsdal og Gunbjørn Røkke.

Stig Kvam og Leif Rasmussen.

Haske, Rasmussen, Kvam, Tombre, Aalbu og Strøm Blakstad.

Elisabeth Bjørnflaten, Olav Bjørnflaten, Eva Haske og Hans Haske.

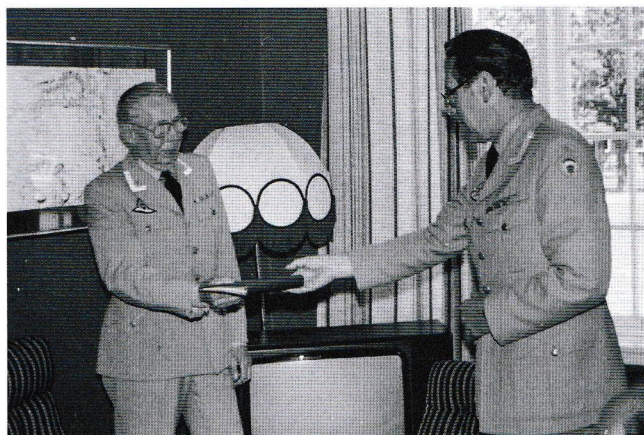
Turid og Jonny Engmark.

Fru Strøm Blakstad, Jan Strøm Blakstad, fru Furnes og Reidar Furnes.

Andre minner fra 1983

Tre offiserer med lang tjeneste ved Fredriksvern verft gikk av ved oppnådd aldersgrense i 1983. Her takkes de for vel utført tjeneste av oberst Røkke.

Oblt Hoelsæther takkes av.

Maj Kjørlaug takkes av.

Maj. Stensgaard takkes av.

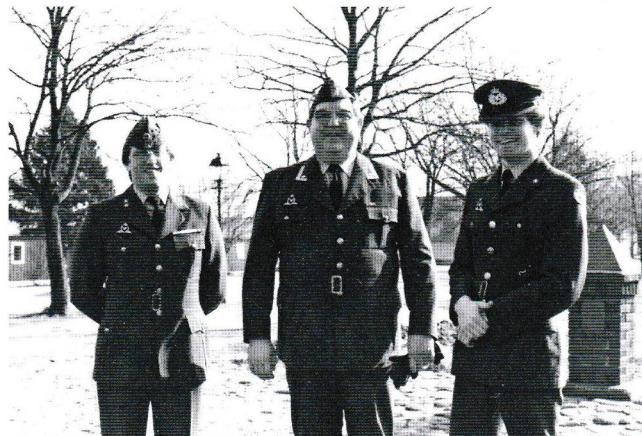

1. september 1983

var det oberst Røkkes tur til å takkes av. Oberst Aronsen overtok som sjef ved skolesenteret.

Generalmajor O.T. Sørensen ber oberst Røkke
tre av som sjef ved LSS.

Vi avslutter denne billedkavalkaden fra 1983 med
3 blide instruktører ved Luftforsvarets offiserskole
(LOSK).

Fra v. Per Magne Andersen, Helge Hauger og Tom
Strand.

«Kaffikoking»

I dagens samfunn med kaffetraktere og kaffemaskiner er det litt morsomt å se hvordan kaffe ble laget før i tiden. I venneforeningens arkiver har vi mange reglementer, bla *Kokebok for den Norske Hær av 1919*. Her får du oppskriften på god kaffe den gangen:

Regn omkring $\frac{1}{2}$ liter kokende vann pr mann. Ha den finmalte kaffi i når vannet koker sammen med et stykke fiskeskin. Helst bør kaffien has oppi en kaffipose. Kok under lokk til posen synker, det tar omkring $\frac{1}{4}$ time. Slå i en kopp kaldt vann, slukk ilden og la kaffien stå og klare $\frac{1}{4}$ time. Ved neste kaffikoking henger vi den samme kaffiposen med gruten i oppi vannet mens det er kaldt og koker det i $\frac{1}{4}$ time; dette er klaring. Så tar vi ny kaffi i en annen pose og koker den i $\frac{1}{4}$ time, deretter klares den. Slå bort grut som er brukt 2 ganger. Vask posen og heng den opp til tork. Rått klippfiskskin som skylles og tørkes kan brukes til klareskin. Kaffiposene kan sys av sekkestrie. Kaffi bør helst kokes i emaljert eller fortinnet kar, da jerngryte gir lett usmak. Man overlot ikke noe til tilfeldighetene den gangen!

Kommandersersjantrommet i Kadettbrakka

Tekst: Jahn H. Schipsted – Foto: Krigsskolen/Jahn H. Schipsted

Værfts-Magazinet har nå kommet til person nr. 14 i serien om tegningene i Kommandersersjantrommet.

Holm Andreas Holmsen, født Skedsmo 8. oktober 1904 og døde 10. januar 1990. Han er begravet på Vestre Gravlund.

Han tok eksamen artium i 1923. I 1924 tok han 1. avsnitt av medisinsk embeds-eksamen. Holmsen tok eksamen Krigsskolens øverste avdeling i 1927. Samme år ble han premierløytnant ved Feltartilleriet. Fra 1928 til 1929 tjenestegjorde han ved A.R. 1. Han tok den Militære Høyskoleeksamen i 1930. Han var adjutant ved Intendanturen i Kristiansand samme år. Holmsen tjenestegjorde som generalstabs off fra 1931. I årene 1935 til 1936 tjenestegjorde han ved Norges Økon. Selvhjelpsråd. I 1936 ble han utnevnt til kaptein. Han var sekretær, senere kontorsjef ved Statens kriseutvalg i 1938 til 1940. I 1942 ble han arrestert og overført til Grini (fangenr. 2633). Arrestasjonsgrunn var Grini gissel. Den 25. mai samme år ble han overført til Schildberg (fangenr. 1333) og i 1943 ble han overført til Luckenwalde med samme fangenr. Han satt i Luckenwalde frem til freden i 1945. Fra 1945 til 1946 var han generalsekretær i Hærens fastlønte

landsforening. Han ble utnevnt til major i 1946. Han var avd. sjef i Generalstaben i årene 1946 til 51. Han var også medlem av dir. i Oslo Mil. Samfund i årene 1946-53. Han ble utnevnt til oberstløytnant i 1947.

I 1953 ble Holmsen utnevnt til oberst. Han var sjef for Østoppland komb.reg i fra 1953-56. Han var forsyningsstabsjef i Forsvarstaben 1956-60. Holmsen ble utnevnt til brigader i 1960. Han var Deputy Standing Group Representative ved NATO's faste råd i Paris fra 1960-62.

Han var sekr. i Stortingets militærkom. i årene 1962-69.

Andre stillinger han hadde i årene etter krigen var styremedl. i Embetsmenns landsforbund 1946-51, Mil. Sakkyndig skandinaviske forsvarshold 1948-49, Thorne-kom. 1950-51, medl. Samferdselsrådet og Drivstofforsyningsrådet 1956-60 og varamann Sivilforsvarsrådet 1956-60. Han var tildelt deltagemedaljen.

Kilder:

Hvemerhvem 1973

Norges Militære Embetsmenn 1929

Nordmenn i fangenskap 1940-45

Norsk Fangeleksikon Grinifangene

Befalsskole kull 1953 – 60 år

Bildene fra «Avslutning ved befalsskolen i 1953» i Værfts-Magazinet nr. 01/2013 vekker minner fra 1952-53.

Hvem opplevde vel ikke det magnifikke på den tiden for seksti år siden. På Baneveien kunne sprade, slappe à på Fjellstua med speilegg og karbonade, kurtisen på Kjærlighetsstien og sortien etter siste valsemelodien i Skråvika.

Barske menn som ofret svette og blod gikk Befalsskolen nittenfemtito – femtetre og fort forsto at

Forsvar var mer enn Mauser og Lugerpistolen og tiltrådte – visste vi måtte tiltre plikttjeneste ved skoler og bataljoner med rekrutter og L 60 kanoner.

I likhet med tidligere blir også årets jubileum behørig markert. Fredriksvern Værfts Venner bidrar til et arrangement som vil være en oppdatering av Verftet slik det fremstår i dag.

Lørdag 22. juni 2013 er valgt for jubileet. Dette faller sammen med åpningen av Glade Dager i Stavern.

Fremmøtet er kl. 1200 foran Kommandantboligen med start på dagens program.

Blant annet vil Stortingspresident Dag Terje Andersen delta ved åpningen denne dagen kl. 1700 på Kronprinsen.

Påmelding til jubileet 22. juni 2013 skjer til:
Anders Hammer, tlf. 907 50 877,
Email: elo-hamm@online.no
eller Finn Otterstad, tlf. 922 99 675,
Email: fotterst@online.no.

Påmeldingsfrist innen lørdag 8. juni 2013.

Den Optiske Telegraf, Kapte. Ohlsens modell av 1808

Tekst: Finn Otterstad

Den 8. juni 1996 ga Norsk Telemuseum Den Optiske Telegraf – Kaptein Ohlsens modell – til Signalens Venner i Stavern. Her ble de første prøvene med Optisk Telegraf i Norge utført i 1808.

Stasjonen her i Fredriksvern var en hovedstasjon, mens de to nærmeste stasjonene, Rauholmen i Viksfjord og Andvik Varde hadde status som repe-terstasjoner.

Systemet ble bygget ut og fungerte som militært varslingsystem og samband langs kysten fra

Trondheim til Hvaler under Syvårskrigen frem til freden i 1814.

I 2014 er det 200 år siden Den Optiske Telegraf ble lagt ned. Noen entusiastiske «Ildsjeler» i Skjærhal- den, Hvaler går inn for å etablere Optisk Telegraf som en markering av dette «Jubileum». For vår del er nødvendig informasjon for å komme i gang levert med oppfordring om å besøke oss ved Signalen.

Vår Telegrafbestyrer er orientert.

Er du redd boligkjøpet gir trang økonomi?

Få en personlig gjennomgang av din privatøkonomi med en av våre autoriserte finansielle rådgivere. Samtalen vil gi deg full innsikt i din privatøkonomi og ikke minst tryggheten du trenger. Vi vurderer sammen hvilke muligheter du har i eiendomsmarkedet.

For veiledning besøk oss på
Fritzøe Brygge 1, ring 02480,
eller besøk www.s1bv.no

Sammen kan vi la boligdrømmen
bli virkelighet!

Velkommen til Fredriksvern Verft sommeren 2013

Galeimuseet, Kommandersersjantrommet, Krigstidsmodellen og Luftforsvarsutstillingen i Kadettbrakka

på Fredriksvern verft er åpent fra kl. 13.00 - 16.00 lørdag 22. juni
samt søndager og onsdager fra og med 23. juni til og med 4. august.

Guiding på Fredriksvern verft

kan bestilles gjennom Kåre Christoffersen
på telefon **920 29 624** • e-post **kaare@staverninfo.no**

God sommer!